

Can Serra

Sant Vicenç de Castellet

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Can Serra. Vallhonesta. 08295 SANT VICENÇ DE CASTELLET
Emplaçament Al turó de can Serra, al peu del camí de la pedrera del Roure al Clot.

Coordenades:

Latitud: 41.66678
Longitud: 1.90187
UTM Est (X): 408582
UTM Nord (Y): 4613363

Classificació

Número de fitxa 08262-48
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XV-XIX
Any 1497
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: en runes
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Desarrollos Generales S.A. C/ Nou de Sant Pere, 19. 08222 TERRASSA
Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía / OPC
Data de registre de la fitxa: dv., 02/07/2004 - 02:00

Descripció

És un dels masos importants de Vallhonesta, situat sobre un turó amb un domini important de territori. Encara es pot veure en les seves ruïnes l'esplendor d'aquesta casa així com el seu passat vitivinícol. És d'estructura molt gran, però es troba en molt mal estat de conservació i en perill d'esfondrament, conservant-se alguns murs i altres elements puntuals. De planta basilical, ha estat fruit de diferents etapes constructives que amaguen l'edifici més antic; amb planta, pis i golfes, amb teulada a doble vessant amb el carener perpendicular a la façana principal que s'obre a migdia. El cos principal està situat al centre i està format per dues crugies perpendiculars a la façana, a cada costat es va afegir una nova crugia coberta amb teulada a un vessant a continuació de la central, i davant la façana es va afegir una altre crugia en direcció perpendicular a l'eix de la casa i que constitueix l'entrada; s'accedeix a través d'una porta d'arc de mig punt al distribuïdor que dona accés a la casa, cobert amb una volta d'aresta, que tapa l'antiga porta adovellada que permet l'accés a la crugia dreta de la part antiga de la casa; a l'esquerra hi ha un espai cobert amb volta de canó. El mateix turó fa de delimitació del conjunt format per la casa i altres edificis i coberts, mentre que per la part de davant, a migdia, queda tancat amb un mur i s'accedeix al conjunt a través d'un portal a la banda de llevant. La part més antiga de la casa està formada pel cos central distribuït en dues crugies paral·leles. Ha desaparegut tota la teulada i l'espai conté la runa. Al fons hi ha dos espais coberts amb volta de mig punt; la de la dreta encara existeix, i a ella donen dues boxes de dues tines que hi ha tocant al mur de tramuntana; la de l'esquerra està enfonsada i tan sols es veu la traça al mur que queda. Les dues voltes estan separades entre elles amb un arc diafragma en direcció N-S. La presència d'aquest arc ens fa pensar que aquestes dues voltes serien l'origen de la casa, essent aquesta la primera construcció al voltant de la qual es van recolzar les ampliacions successives. La segona fase constructiva seria l'ampliació davant d'aquestes voltes. L'ampliació més important és la que es va fer afegint una crugia a cada costat de la casa, cobertes amb teulada a un vessant i formant planta baixa i un pis. Es conserva en millor estat la de la dreta, amb una volta de canó seguit al tram nord, a la que donen dues boxes d'altres dues tines que es troben adossades a la paret nord i al costat de les altres tines. A la meitat d'aquesta crugia hi ha una tina que queda subterrània i que es troba entre aquesta crugia i la dreta de la part central de la casa; és circular i folrada amb cairons de ceràmica vidrada vermellors. La crugia afegida a l'esquerra es troba enfonsada i tan sols es pot veure el lloc on recolzava la volta al mur de tramuntana que encara resta dempeus. Hi ha diferents construccions a l'entorn de la casa, però que es troben en mal estat. No sabem com són les quatre tines de la part de darrera, però suposem que són de cairons i circulars. Al pis, a la part de tramuntana de la casa, hi ha l'estructura d'una premsa de vi de ferro que està a l'aire lliure i que es troba en mal estat de conservació.

Observacions:

La casa es troba en perill d'esfondrament total. Té quatre tines. Darrerament, el 2016, la paret sud s'ha esfondrat. També s'ha sabut que sota l'era hi havia un amagatall soterrani.

Història

La població del terme de Vallhonesta es va veure afectada per les epidèmies de pesta del segle XIV i els conflictes del XV, tot i que es va recuperar gràcies a l'economia agrícola basada fonamentalment en la vinya. Al 1375 a Vallhonesa hi havia 13 focs; la crisi de la baixa edat mitjana va reduir la població a 4 focs i no va ser fins a principis del segle XVIII que hi hagué una recuperació substancial amb 45 habitants censats l'any 1717. Actualment hi ha 22 masos. El cultiu de la vinya i la seva comercialització va provocar un important creixement amb ampliació de la superfície conreable i la roturació de nous camps en un territori de superfície difícil que va obligar a la construcció de murs de pedra seca presents a tot el territori, i que va permetre el desenvolupament d'una pagesia rabassaire al voltant dels grans masos de la zona: la Serra, Serracanta, cal Forns, can Vinyes, Sant Jaume, cal Marcet. Alguns d'aquests grans masos tenien algun mas rònc (abandonat) que van tornar a vendre o llogar a inicis del segle XVIII, fet que permet el repoblament de la zona (SUADES, 1987). Els petits masos de Vallhonesta eren parcels dels grans masos

que tenien grans extensions de terra. El petit propietari, a més de conrear el seu petit tros de terra, era parcer d'un o més propietaris grans, ja que es veien obligats per garantir la seva subsistència. La Serra es troba a Vallhonestà, al turó de la Serra, dominant el torrent de les Pasteres. La seva ubicació estratègica la han convertit en escenari de diferents llegendes i fets protagonitzats per maquis. La referència històrica més antiga és l'esment al fogatge de 1497, en Johan Serra (IGLÉSIES, 1991), quan es correspondria a les dues voltes centrals, origen arquitectònic de la casa. L'any 1519, la filla de Bartomeu Febres (de la casa Fabrès del Clot del Tufau), es casà amb Miquel Serra, hereu dels masos Serra i Figuera de Vallhonestà (ACA, D, Can Falguera, lligall 8). Possiblement fou aquesta una de les poques cases de la zona que existien al segle XIV i que va superar les crisis, ja que consta el segle XV i També surt al fogatge de 1553, Miguel Serra (IGLÉSIES, 1979). La casa aniria adquirint importància al llarg del temps, ja que es van fent diferents ampliacions, principalment entre els segles XVII i XVIII. A l'Amillament de 1865 (AMSVC) el mas tenia 16 parcers i era propietat d'Ignasi Tatjer. No sabem fins quan va estar habitat, però possiblement patís la despoblació d'inicis del segle XX, restant abandonada i patint els efectes d'aquesta desocupació principalment a partir del any 1950. Actualment el seu futur és incert, fet que pot suposar una pèrdua històrica del terme de Sant Vicenç.

Bibliografia

IGLÉSIES, J. (1979). El fogatge de 1553. Fundació Salvador Vives i Casajuana. Volum I. Barcelona.
IGLÉSIES, J. (1991). Fogatge de 1497, Estudi i transcripció. Fundació Salvador Vives i Casajuana. Barcelona.
SUADES, J. (1987). "El poblament de Vallhonestà dels anys 1750-1775: venda de masos deshabitats, aposentos i la construcció d'un molí fariner". Dovella nº 22, Manresa, p. 15-18.
SUADES, J; i altres. (1986). "Sant Vicenç de Castellet" dins Ferrer i Alòs, Llorenç (coordinador). Història del Bages, col·lecció Història de les Comarques de Catalunya. Manresa, Parc Edicions, 1986.

